

TÜRKİYE ÇEVRE ETİKET SİSTEMİNİN (TÇES) GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Açılış Toplantısı

Prof. Dr. Ülkü Yetiş

11.07.2025

Sunum İçeriği

Eko-Etiketler

Yeşil Mutabakat

Eko-Etiketler ve Mevcut Durum

TÇES

TÇES Güçlendirilmesi Projesi

Eko-etiketleme ve Başlangıcı

Eko etiketleme, toplumlarda çevre koruma bilincinin gelişmesi ile ortaya çıkmıştır.

İlk olarak, gelişmiş ülkelerde, tüketicilerin artan çevre bilincini dikkate alan üreticiler, bunu bir pazar avantajı olarak değerlendirmiş ve etiketler ortaya çıkmıştır.

<https://theinvestorsbook.com/eco-labelling.html>

Eko-Etiketler

Green Washing “Yeşil Boyama”

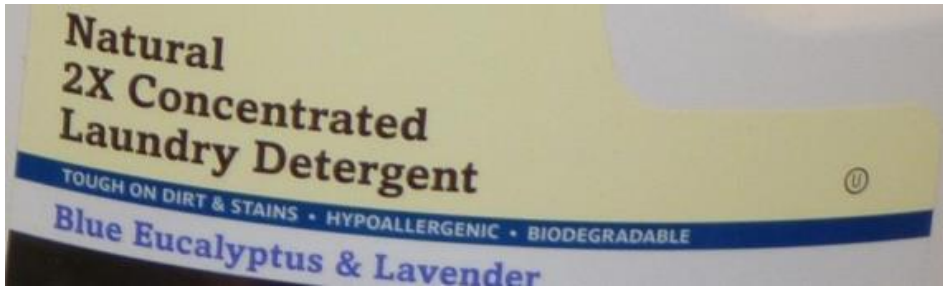
‘Doğal’, ‘geri dönüşümlü’, ‘çevre dostu’, ‘düşük enerji’, “biyo”, ‘geri dönüştürülmüş içerik’ gibi etiketler kullanılmaktadır.

Bu etiketler, çevre bilinci gelişmiş tüketicilerin satın alma tercihlerine hitap etmektedir.

Ancak, bu iddiaların çoğunluğu, yalnızca üreticiler tarafından yapılmış; çoğu ya doğrulanmamış ya da yanıltıcı iddialardır...

Green Washing “Yeşil Boyama”

- Örnek: ‘Doğal’ iddiası!
- Arsenik, uranyum, civa, formaldehit hepsi “doğal”; ama toksik!
- Dolayısıyla, “doğal” iddiası; çevresel ve insan sağlığı açısından “güvenilir” anlamında değildir!

<https://people.chem.ucsb.edu/feldwinn/darby/greenworks/Slides/Green-Washing-Lecture.pdf>

Bu tür “sahte” iddiaları en aza indirmek için, üçüncü taraf etiketleme sağlayan özel ve kamu kuruluşlarının oluşturulması devreye girmiştir!

Green Washing “Yeşil Boyama”

Green Washing “Yeşil Boyama”

- “Doğal”

- “Çiğ”
- “Organik”
- ...

Yeşil Ürün

- Standartlar

Eko-etiketleme

Eko-etiketleme Programları

- Standart süreçler ve bilimsel kanıtlara dayanarak, çevresel etkileri açısından üstünlüğü gösterilen ürün ve hizmetleri teşvik eden gönüllü programlar
- Bir eko-etiket, belirli bir ürün ya da hizmet kategorisi içinde çevresel olarak tercih edilen ürün veya hizmetleri tanımlar.

What is an Eco Label?

Certification for Products and Services That Meet Predefined Environmental Criteria

Eko-etiketlerin Üç Temel Amacı

1. Sürdürülebilirliği, verimliliği, inovasyonu teşvik etmek
2. Tüketicilerin sürece katılımını sağlamak
3. Çevre koruma faaliyetlerini desteklemek

Eko-etiketlerin Faydaları

**Gerçek 'yeşil'
ürünlerin seçimini
güçlendirme**

**Çevreye fayda
sağlarken sorumlu
üretimi teşvik etme**

**Pazar aktörlerine iklim
nötr, temiz, döngüsel
bir ekonomi ve toksik
maddelerden arınmış
bir sürdürülebilirliğe
katkı imkanı tanıma**

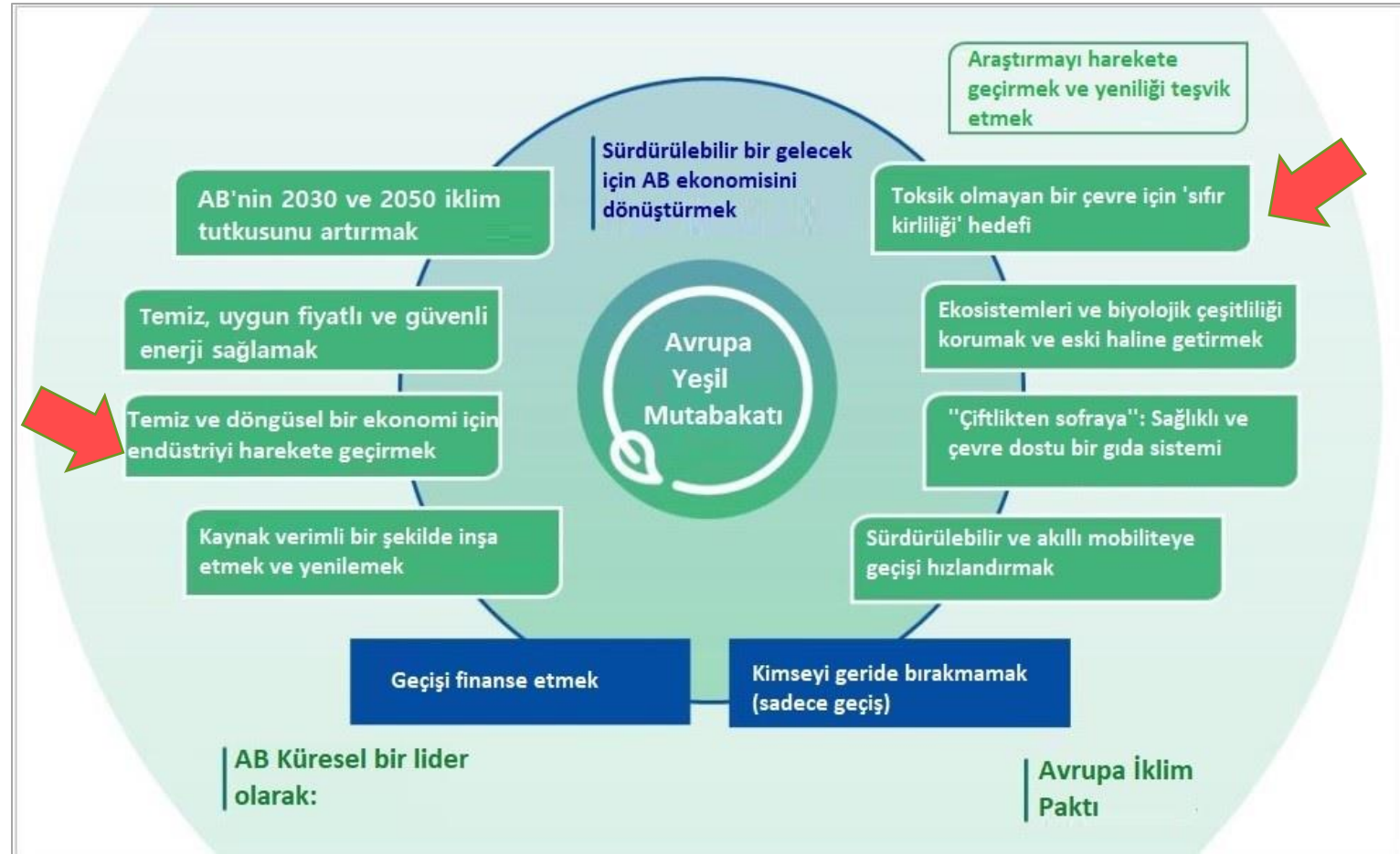
**Ürünlerin dayanıklı ve
onarılabilir/geri
dönüşümü kolay
olmasını garanti etme**

**Zararlı kimyasalların
tüketiminin azaltma ve
emisyonları en aza
indirme**

**Enerji tüketimi ve
karbon emisyonlarını
azaltmaya yardımcı
olma**

“Avrupa Yeşil Mutabakatı”

AB'nin
dünyadaki ilk
iklim nötr
kita olma
hedefine
yönelik bir
master plan!

Yeşil Mutabakat Eylem Planı (16.07.2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı Genelgesi)

- “Yeşil ve Döngüsel Bir Ek Ekonomi” başlıklı bölümde;
 - AB Eko-etiket Direktifi dikkate alınarak hazırlanan Ulusal Çevre Etiket Sistemi’nin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların yanı sıra, KOBİ’ler başta olmak üzere işletmelerin Çevre Etiketi ve atık yönetimi hakkında bilinçlendirilmesi,
 - Türkiye Çevre Etiketi Sistemi’nin yaygınlaştırılması ve AB ile iş birliği olanaklarının araştırılması,
 - Çevre Etiketi ve atık yönetimi konularında başta KOBİ’ler olmak üzere firmalara yönelik bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,

hedefleri yer almaktadır.

İklim Değişikliği ve Eko-etiketler

Enerji verimliliği yüksek, daha az kirliliğe yol açan, insan sağlığını koruyan ürün ve hizmetleri tanımlayan eko-etiketlerin iklim değişikliği ile mücadelede önemli küresel rol oynayabileceği açıktır!

ISO 14020, Environmental Labels and Declarations 1999 (Çevre Etiketleri ve Beyannameleri)

TİP	1 (ISO 14024)	2 (ISO 14021)	3 (ISO 14025)
İSİM	Eko-etiket	Üretici beyanı	Ürün beyannamesi
NİTELİK	Kapsamlı kriterler	Kriterler tanımlanmış ya da	Ürünlerin belirli yönleri
KAPSAM	Türkiye	Yurt dışı	Türkiye
HEDEF KİTLE		Perakendeciler Sanayi Kurumsal 	Ku Perakende tüketiciler
ÖRNEK	AB Ecolabel, Çevre Etiket	Enerji S dönüştürülmüş maddelerin içeriği	EPD (Çevresel Ürün Beyanı)

Çevre Etiketi – Yaşam Döngüsü Etkileri

TİP 1 - Dikkate Alınan Gereklilikler

Yenilenebilir, geri dönüştürülmüş ve sürdürülebilir hammaddelere yönelik gereksinimler

Kimyasallara ilişkin kısıtlamalar

Doğal kaynak ve enerji kullanımının azaltılmasına yönelik gereklilikler

Kalite gereksinimleri ve kullanım ömrü

Ürün tasarımı, sökülebilirlik ve onarılabilirliğe ilişkin gereksinimler

Atık ve atıksu yönetimi için gereklilikler

TİP 1 Eko-etiketler

Anahtar Özellikler

Standartlar katıdır ve mevcut en iyi uygulamalar ile bilimsel doğrulara dayanmaktadır.

Kriterler, yeni çevresel öncelikleri ve teknolojik ilerlemeleri yansıtmak üzere periyodik olarak gözden geçirilir ve güncellenir.

Faydaları

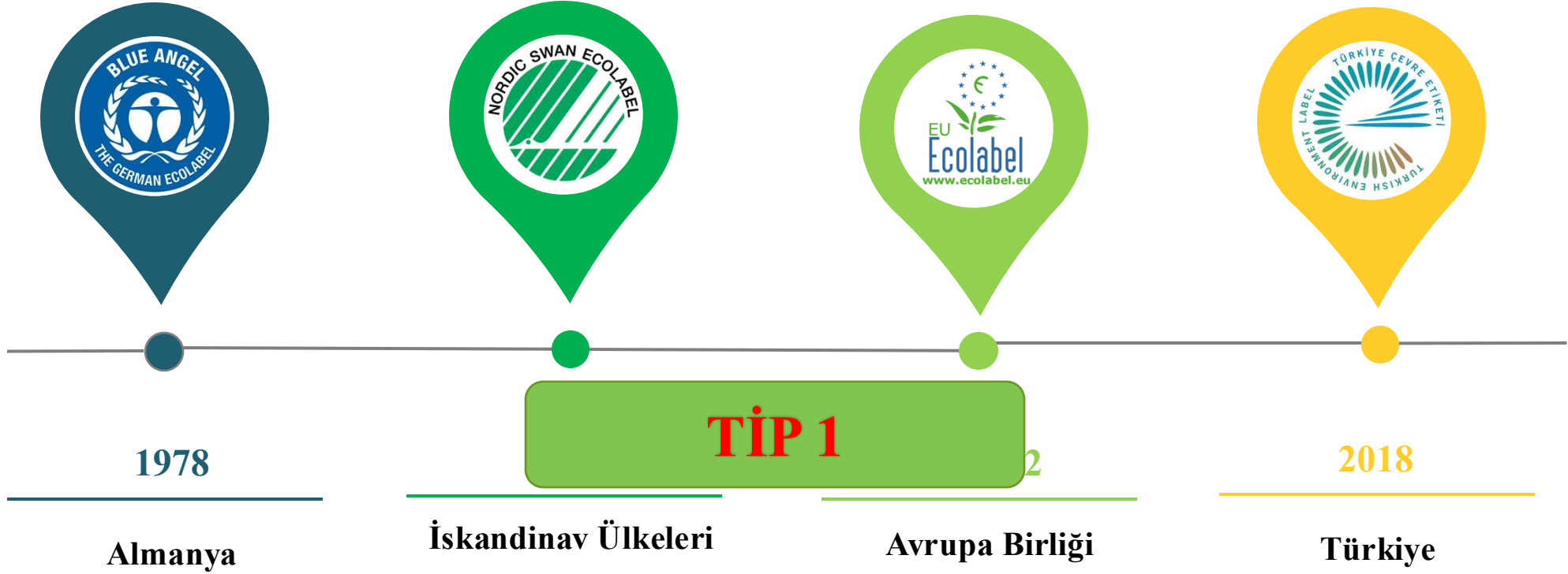
Tüketiciler İçin: Ürünlerin yüksek çevresel standartları karşıladığını garanti eder, böylece bilinçli seçimler yapmalarına yardımcı olur.

İşletmeler için: Tanınan bu standartlara uyarak marka itibarını ve rekabetçiliğini artırır.

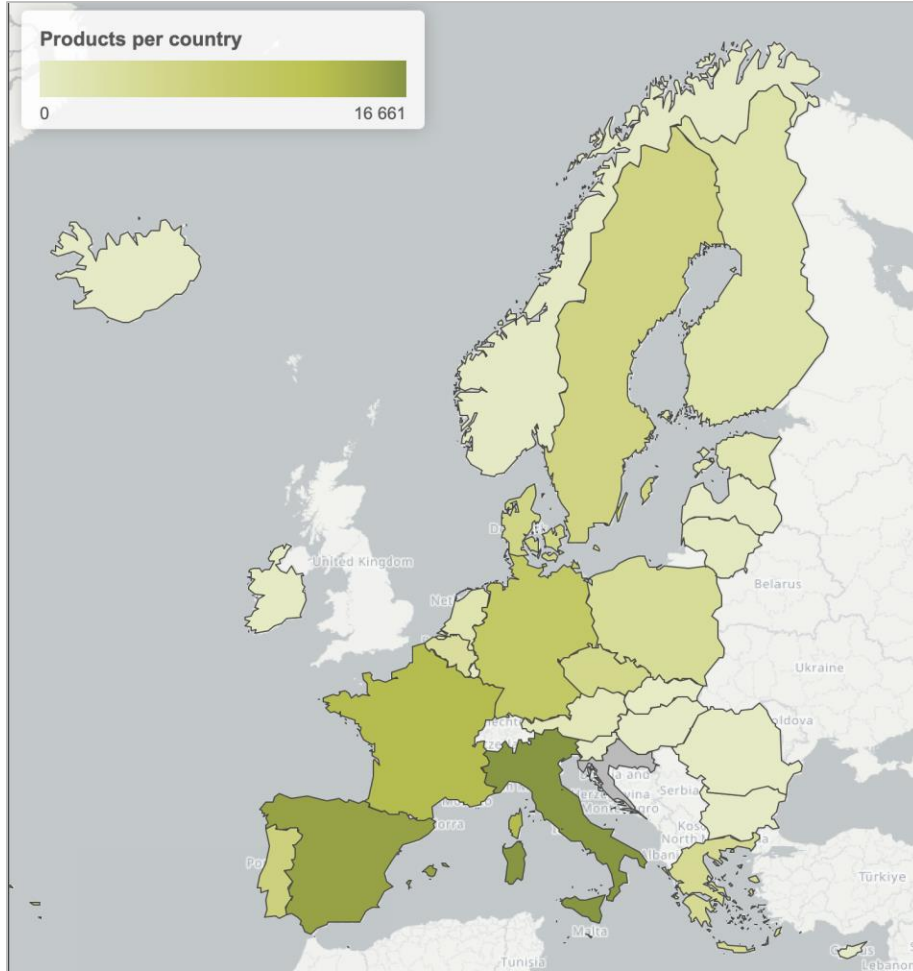
Çevre İçin: Pazarın daha sürdürülebilir ürün seçeneklerine yönelmesini sağlar, çeşitli sektörlerde çevresel etkileri azaltır.

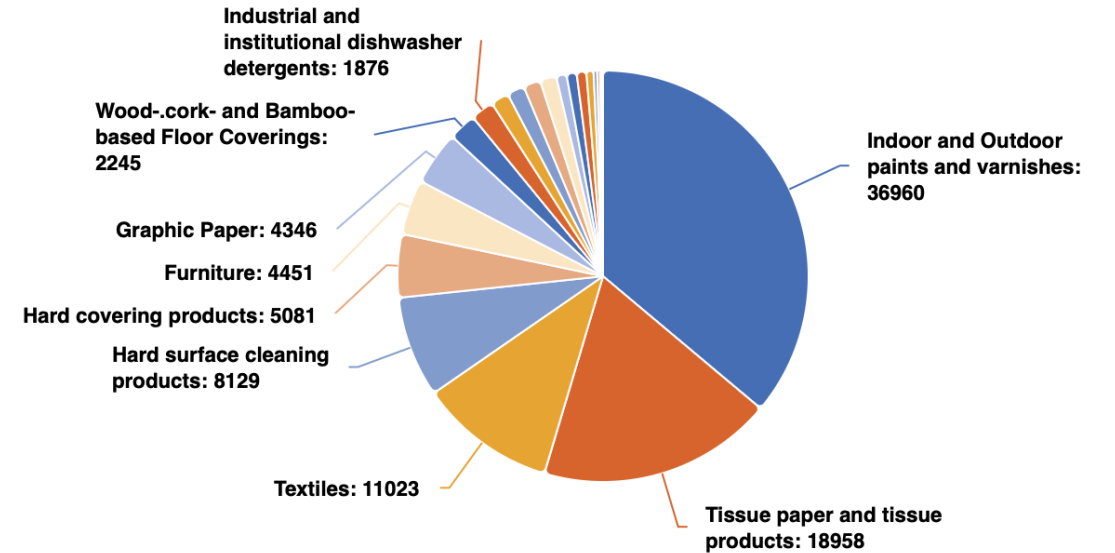
Gelişim Süreci

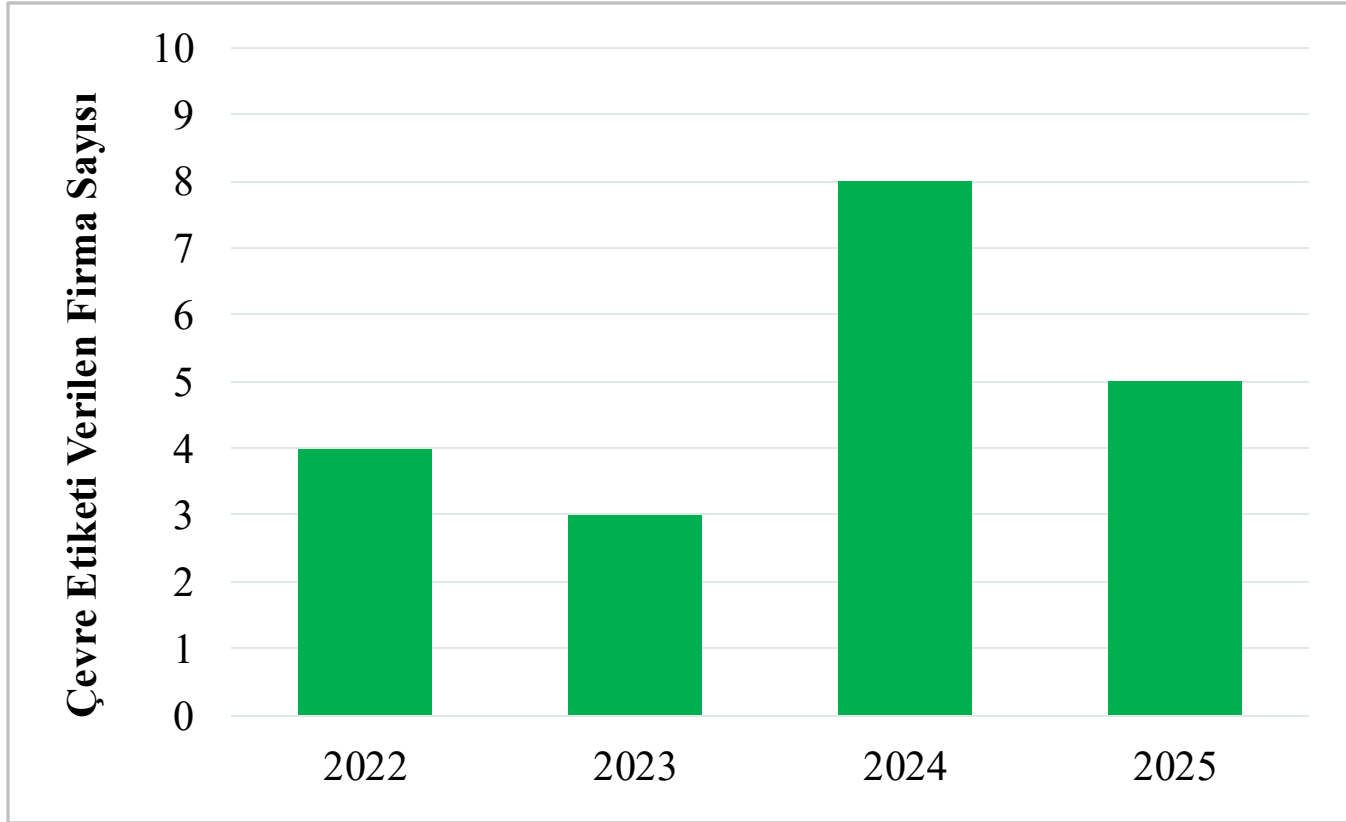
AB'de Durum – Ülkelerarası Dağılım

- ✓ 24 farklı ürün grubunda yaklaşık 102.373 ürün
- ✓ 3.248 etiket sahibi firma
- ✓ İlk 3 ülke: İtalya, İspanya ve Fransa
- ✓ İlk 3 ürün: Boya ve vernikler, kağıt ürünleri ve tekstil ürünleri

Türkiye Çevre Etiket Sistemi

- 2018 • Çevre Etiket Yönetmeliği yayınlandı.
- 2022 • İlk etiket
- 2025 • 8 farklı ürün grubunda
• 20 etiket sahibi firma

Mevcut Çevre Etiketi Kriterleri

1. Tekstil Ürün Grubu	2. Seramik Kaplama Ürün Grubu	3. Temizlik Kağıdı Ürün Grubu	4. Elde Yıkama Bulaşık Deterjanı Ürün Grubu	5. Turistik Konaklama Hizmet Grubu
6. Kişisel Bakım Ürün Grubu	7. Cam Ürün Grubu	8. Bulaşık Makinesi Deterjanı Ürün Grubu	9. Çamaşır Deterjanı Ürün Grubu	10. Sert Yüzey Temizleyiciler Ürün Grubu
11. Doğal Taş Ürün Grubu	12. Yatak Ürün Grubu	13. Kişisel Hijyen Ürün Grubu	14. Islak Mendil Ürün Grubu	15. Mobilya Ürün Grubu
16. Boya ve Vernik Ürün Grubu	17. Banyo Armatürleri Ürün Grubu	18. Kozmetik Ürün Grubu	19. Yağlayıcılar Ürün Grubu	

Ülkemizde Mevcut Durum

No	Firma Adı	Ürün Kategorisi	Çevre Etiketli Ürün/Ürünler	Üretim Yeri	Sözleşme Tarihi
1	Yünsa Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Tekstil	%100 Yünlü kumaş	Tekirdağ	25.02.2025
2	Baykan Denim Konfeksiyon A.Ş.	Tekstil	Jeans	Malatya	07.09.2022
3	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic A.Ş. - İSKO Şubesi	Tekstil	Organik pamuklu kot kumaşı	Bursa	07.09.2022
4	Adım Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Tekstil	İplik	Isparta	24.10.2022
5	Babacanteks Örme San. Tic. A.Ş.	Tekstil	Boyalı kumaş	Malatya	12.05.2023
6	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş./Organize San. Şubesi	Tekstil	Havlu, bornoz	Gaziantep	12.02.2024
7	Ilsan Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Tekstil	İplik	Malatya	23.10.2023
8	SASA Polyester San. A.Ş.	Tekstil	Polyester	Adana	12.02.2024
9	Palmiye Dokuma İplik Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Tekstil	Boyalı kumaş	Adana	24.06.2024
10	Yurtbay Seramik San ve Tic A.Ş.	Seramik	Sırlı karo, duvar karosu, yer karosu	Eskişehir	07.01.2025
11	Ege Seramik San ve Tic A.Ş.	Seramik	Yer karosu, duvar karosu, sırlı granit	İzmir	07.10.2024
12	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Seramik	Duvar karosu	Bilecik	16.01.2025
13	Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Temizlik Kağıdı	Tuvalet kağıdı, peçete	İzmir-Mersin	26.03.2025
14	Sanipak Sağlıklı Yaşam Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Temizlik Kağıdı	Tuvalet kağıdı	Yalova-Manisa	02.12.2024
15	Hayat Kimya San. A.Ş.	Temizlik Kağıdı	Tuvalet kağıdı, havlu kağıt	Kocaeli-Mersin	28.06.2024
16	DenizTemiz Derneği/Turmepa	Sert Yüzey Temizleyiciler	Yüzey temizleyici	İstanbul	27.07.2023
17	DenizTemiz Derneği/ Turmepa	Elde Yıkama Bulaşık Deterjanı	Elde yıkama bulaşık deterjanı	İstanbul	09.12.2022
18	CarrefourSA Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.	Çamaşır Deterjanı	Çamaşır deterjanı	İstanbul	03.10.2024
19	Evyap Sabun Yağ Gliserin San. ve Tic. A.Ş.	Kişisel Bakım ve Kozmetik	Tıraş köpüğü	İstanbul	12.02.2024
20	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San ve Tic A.Ş.- Artema Armatür Grubu	Banyo Armatürleri	A42440 Solid S lavabo bataryası	Bilecik	15.01.2025

GEN (The Global Ecolabelling Network)

Küresel Eko Etiketleme Ağı

Dünya'nın saygın Tip I eko-etiket sistemlerinin ağı

GEN Üyeliği

Türkiye Çevre Etiket Sistemi **Küresel Eko Etiketleme Ağı'na (GEN, 1994)** 2020 yılında assosiye üye olmuştur.

Ekim 2022'de Türkiye Çevre Etiket Sistemi, GEN tam üyeliğine kabul edilmiştir.

GEN
Member

TÇES Projeleri

Türkiye Çevre Etiketi Sistemi (TÇES)

Çevre Etiketi Altyapısının Oluşturulması Projesi (2013–2014)

- Türkiye’de Çevre Etiketi Sisteminin teknik, kurumsal ve hukuki temellerinin oluşturulması hedeflenmiştir.

Ulusal Çevre Etiketi Sisteminin Kurulması Projesi (2017–2018)

- ISO 14024 standardına uygun Ulusal Çevre Etiketi Sisteminin mevzuat, başvuru süreci ve ürün grubu kriterleriyle birlikte kurulması sağlanmıştır.

TÇES Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Projeleri (2019–2025)

- Bu dönemde farklı ürün ve hizmet gruplarına yönelik çevre etiketi kriterleri geliştirilmiş, başvuru kılavuzları hazırlanmış ve yaygınlaştırma faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda Türkiye, Küresel Eko-Etiket Ağı’na (GEN) tam üye olarak kabul edilmiş ve sistemin uluslararası geçerliliği artırılmıştır.

TÇES Güçlendirilmesi Projesi (2025)

- Yeni kriter geliştirme, mevcut kriterlerin revizyonu, YDD analizleri ve GEN denetimine hazırlık çalışmalarını kapsayan proje başlatılmıştır.

TÇES Projesi (Mayıs 2025-Aralık 2026)

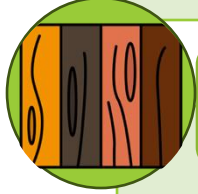
- **AMAÇ:** Sürdürülebilir üretim ve tüketim uygulamalarının desteklenmesi
- **HEDEFLER:**
 - Dört ürün grubunda yaşam döngüsü değerlendirmesi ile Çevre Etiket kriterlerinin belirlenmesi
 - Turistik Konaklama Hizmetleri Çevre Etiket kriterlerinin revizyonunun yapılması
 - GEN'e ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesinde Bakanlık'a destek olunması
 - Türkiye Çevre Etiket Sisteminin küresel ve ulusal ölçekte daha tanınır olması amaçlanmaktadır.

Proje Kapsamındaki Ürün/Hizmet Grupları

Ayakkabı ve Deri Ürünleri

Oyuncaklar

Ahşap Yüzey Kaplamalar

Seramik Sağlık Ürünleri

Turistik Konaklama Hizmetleri (Revizyon)

Ayakkabı ve Deri Ürünleri

Ayakkabı İhracatı (İlk 5 ülke, \$)

ÜLKE	2020	2021	2022
Almanya	59.961.293	73.800.382	106.066.981
Rusya Federasyonu	65.585.810	82.907.209	100.083.966
Irak	63.766.632	76.919.075	71.249.729
Ukrayna	11.082.157	16.495.523	61.682.370
İspanya	59.918.017	65.458.067	58.618.977
GENEL TOPLAM	829.418.182	1.081.828.872	1.310.727.523

- Sektör, başta İstanbul olmak üzere, İzmir ve Ege Bölgesi, Konya ve Gaziantep'te yoğunlaşmaktadır. (Ayakkabı Sektör Raporu, Ticaret Bakanlığı, 2024)

Ayakkabı ve Deri Ürünleri

- Önemli bir ihracat kalemi
- Üretiminin çevresel etkileri

Ülkemiz

Tüketicinin Satın Alacağı
Ayakkabıların Temel Unsurlarının
Yapımında Kullanılan Malzemelerin
Etiketlenmesine dair Yönetmelik

RG

25.4.2015, No:29337

AB

Tüketicilere satılan ayakkabıların ana
bileşenlerinde kullanılan
malzemelerin etiketlenmesine ilişkin
Üye Devletlerin yasa, yönetmelik ve
idari hükümlerinin
yakınlaştırılmasına ilişkin Direktif

94/11/EC

Oyuncaklar

- Oyuncakların çocuk gelişimindeki önemi
- Oyuncakların çocuklar için güvenli olmasının önemi
- İthal oyuncaklar ve kalite kontrolü
- Üretiminin çevresel etkileri

Ülkemiz

**Oyuncak Güvenliği
Yönetmeliği**

RG

04.10.2016, 29847

AB

**Oyuncak Güvenliği
Yönetmeliği Direktifi**

2009/48/EC

Ahşap Yüzey Kaplamalar

- Enerji yoğun üretim
- Formaldehit emisyonları
- Önemli bir ihracat kalemi
- AB’de tüketicilerin doğal ve sürdürülebilir ahşap yüzey kaplamalara yönelik artan talebi

<https://www.wbpionline.com/analysis/turkey-now-takes-the-lead-in-europe-5863191/?cf-view&cf-closed>

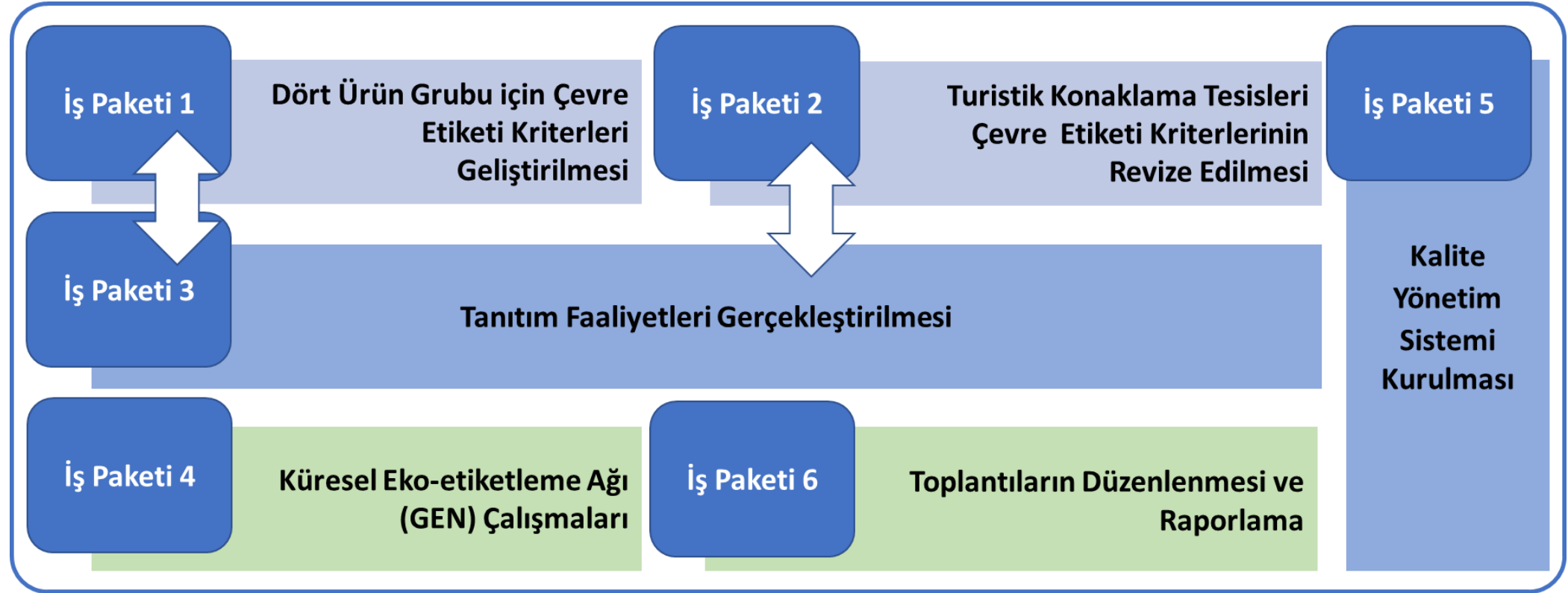
Seramik Sağlık Ürünleri

- Avrupa'da lider, dünyada ise 4'üncü (Tesisat İnşaat Malzemecileri Derneği, TİMDER)
- 2023 yılında 37.8 milyon adet seramik sağlık gereci üretildi.
- İhracatta ilk sıralarda Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve ABD var!

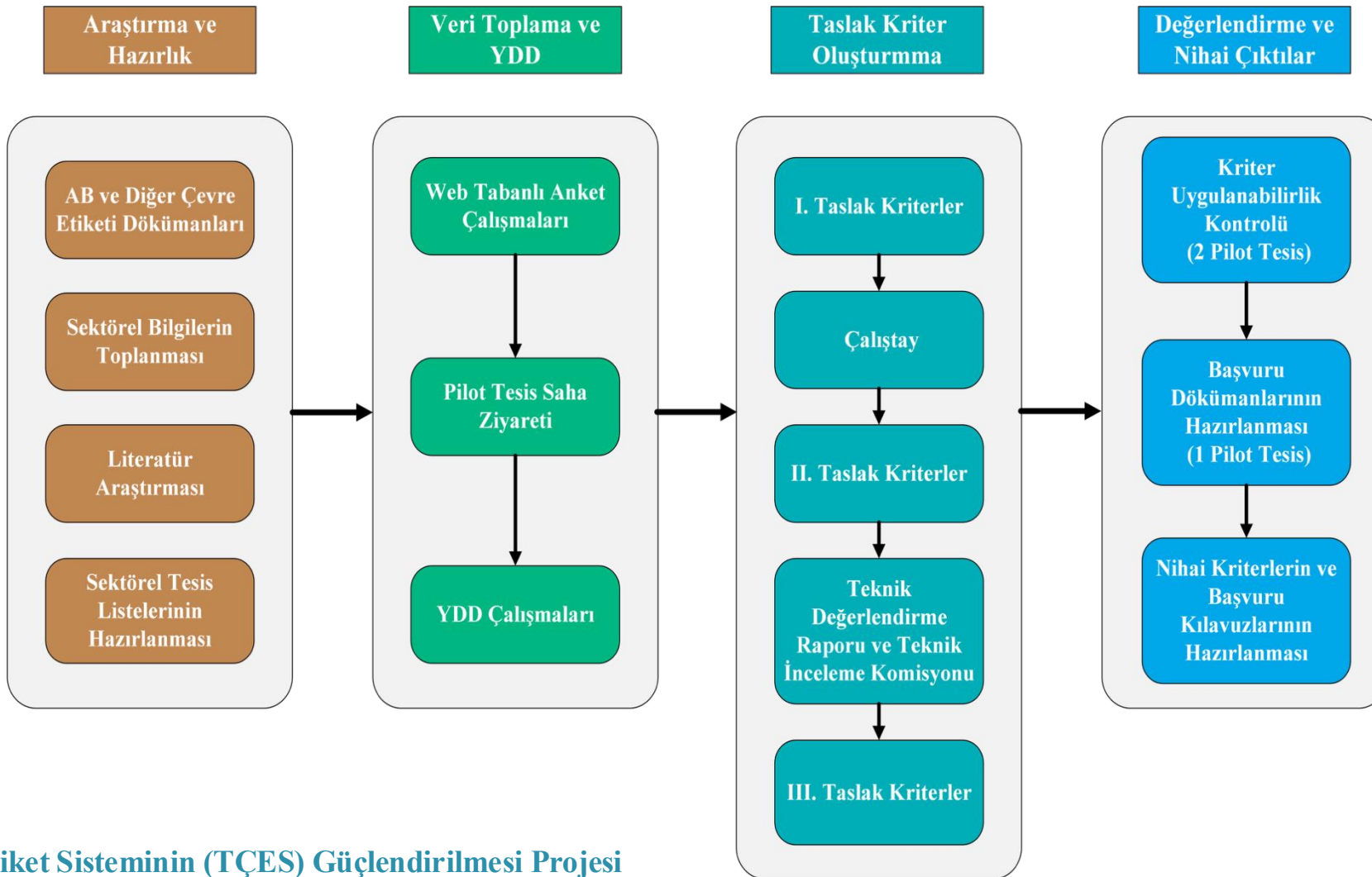

<https://www.ekonomigazetesi.com/sektor-haberleri/seramik-saglik-gerecleri-uretiminde-avrupa-lideriyiz-37208>

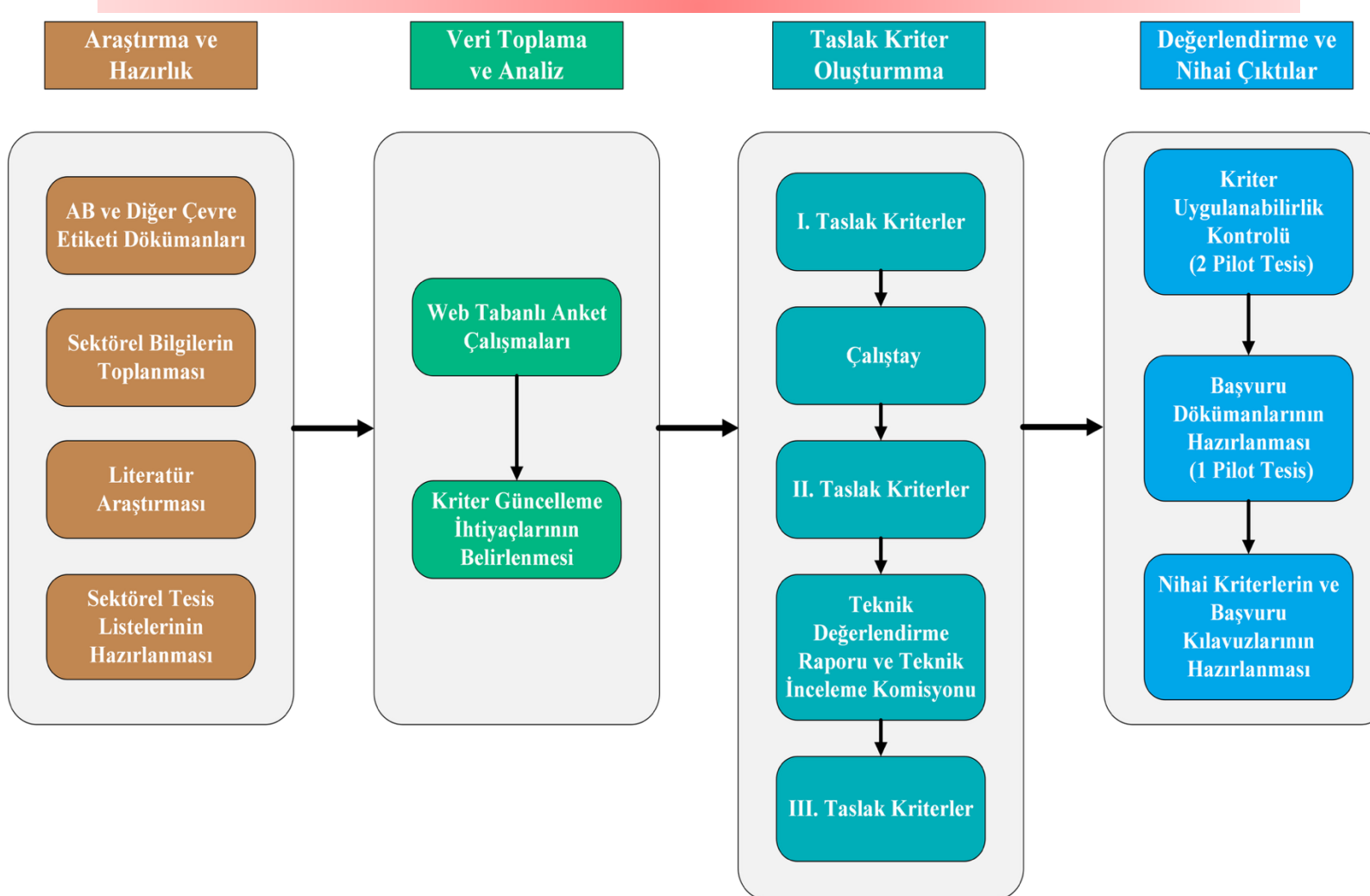
Proje İş Paketleri

Yeni Kriterlerin Geliştirilmesi

Mevcut Turistik Konaklama Hizmetleri Kriterlerinin Revizyonu

Proje Faaliyetleri

Proje Yönetimine İlişkin Raporlamalar

- Başlangıç Raporunun Hazırlanması
- İlerleme Raporlarının Hazırlanması
- Çalıştay Raporlarının Hazırlanması
- Final Raporunun Hazırlanması

Teknik Raporlamalar

- Anketlerin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi
- Teknik Değerlendirme Raporlarının Hazırlanması
- Çevre Etiket Taslak Kriterlerinin Hazırlanması
- Kriter Uygulanabilirlik Kontrolleri ve Başvuru Dokümanlarının Hazırlanması
- Çevre Etiket Nihai Kriterlerinin ve Başvuru Kılavuzlarının Hazırlanması

Toplantı ve Çalıştaylar

- Açılış Toplantısı
- Ürün Bazında Çalıştayların Gerçekleştirilmesi
- Teknik İnceleme Komisyonu Toplantıları
- Kapanış Toplantısı

Tanıtım Faaliyetleri

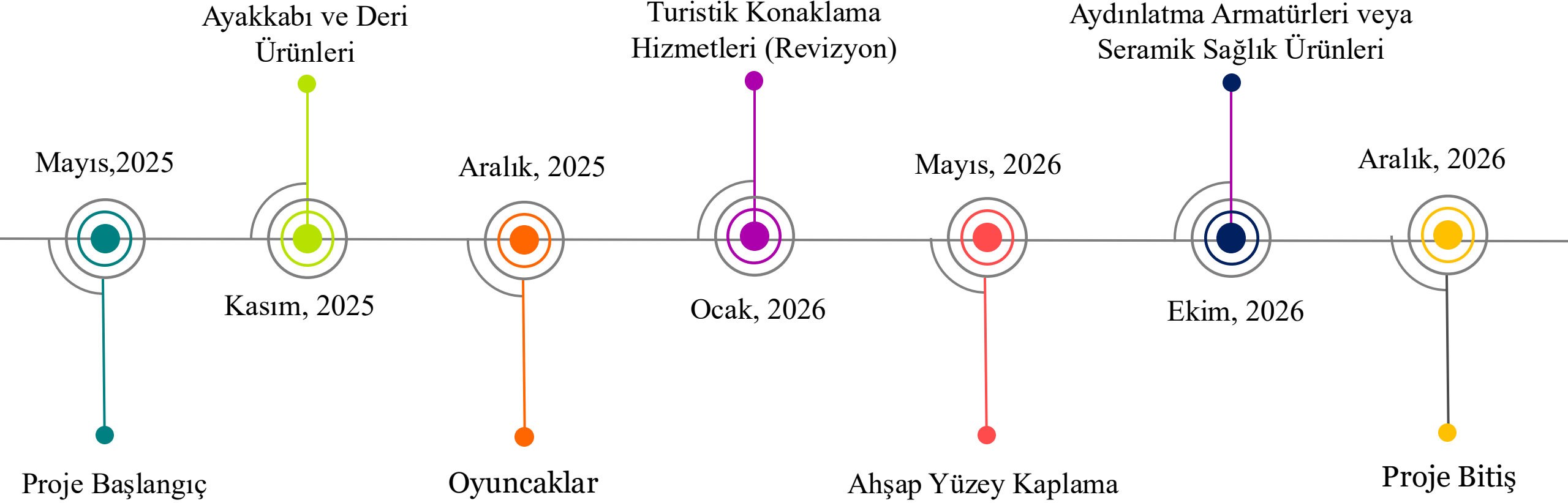
- Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması
- Sosyal Medya Yönetimi

Diğer Çalışmalar ve Dokümanlar

- Bilimsel Makalenin Hazırlanması
- GEN'e üyelik yükümlülükleri kapsamında teknik destek sağlanması
- Kalite Yönetim Sistemi Kurulması

Proje İş Planı

Proje Ekibi

- Proje Koordinatörü Prof. Dr. Ülkü YETİŞ
- Kıdemli Proje Uzmanı Prof. Dr. Filiz B. DİLEK
- Kıdemli Proje Uzmanı Doç. Dr. Niğmet UZAL
- Kıdemli Proje Uzmanı Doç. Dr. Burak UZAL
- Proje Uzmanı Sedat GÜLÇİMEN
- Proje Asistanı Engin YILDIZ
- Proje Asistanı Çağlanur YILDIZ

Teşekkürler

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

- Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürü **Sn. Eyyüp Karahan**
- Genel Müdür Yrd. **Sn. Ömer Albayrak**
- Çevre Yeterlik Hizmetleri Dairesi Başkanı **Sn. Sevgi Aytaş**
- Çevre Yönetim Sistemi ve Çevre Etiketleri Şubesi Müdürü **Sn. Serkan Atay** ve Şube'de çalışan **Sn. Hamiyet Doğru, Zeynep Aki, Ömer Ulutaş ve Orhan Cem Savaş**
- Projemize katkı veren tüm değerli Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı çalışanı arkadaşlarımız

Teşekkürler...

Türkiye Çevre Etiket Sisteminin (TÇES) Güçlendirilmesi Projesi